

• A N N O •

• 1 6 7 6 •

2. 75

DISCORSUS PUBLICUS
DE
JURE AC POTESTATE
PARLAMENTI
BRITANNICI,

Quem

D. T. O. B. A.

ATHENIS SALANIS

Suffragiò

Illustris Jctorum Ordinis,

*in argumentum disputandi
publicè exponunt*

JOANNES ANDREAS Gerhard / D.

&

ORTHGIES Schulte Nob. Bremens.

ad d. Jul.

horis consvetis

in Auditoriò Juridicò.

JENÆ

Typis GEORGI SENGENWALDI.

ANNO M DC LXII

DISCOURS PARLEUR

DE
L'ACROUSTIQUE

PAR J. A. M. E. N. T. I.
BRITANNIQUE

PAR
M. DE LA

ATHÈS S. S. A. B. A. N. I. S.

IN L'AN DE LA LIBERTÉ

ONNÉE 1793

PAR M. DE LA

ATHÈS S. S. A. B. A. N. I. S.

PAR M. DE LA

ATHÈS S. S. A. B. A. N. I. S.

PAR M. DE LA

ATHÈS S. S. A. B. A. N. I. S.

KAROLUS II. REDUX.

 Andem igitur in fines suos reductus est
 KAROLUS II. Magnæ Britannia Rex, per duo,
 & quod excurret, lustra Exul. Depellebatur Re-
 gnò Patriò, fati infelicitate: hâc tamen privari
 non poterat *jure imperandi*, quod ipsa Natura ei dederat.
 Amittebat solum naturalem (uti vocant) Regni posses-
 sionem, quam occupabat *novus Britannia Protector* (uti ap-
 pellari voluit) *Cromwellus*, qui satis diu (nescio an pruden-
 tiâ an potentiâ) hujus Insulae extitit malæ fidei possessor.
 Hunc namque dicimus, qui res alienas, sciens esse eas aliè-
 nas, arripit, possidet, detinet, sive bona privata, sive ipsissi-
 ma territoria ac regna; Hunc ipsum, si adhibeat arma at-
 que veteri possessore expulsò per vim possessionem acqui-
 rat, prædonem rectius vocabis. Is tamen, qui hòc modò
 possessione dejicitur, per hoc non dominiò privatur, sed
 per interdictum *unde vi* possessionem amissam recuperare
 potest. Sic & KAROLUS semper retinuit Regnum,
 quamvis non actu, tamen potestate ac jure; licet non na-
 turaliter, tamen civiliter. Mansit enim semper dominium
 Regni, seu aliud jus in re, statim à morte Patris ipsi quasi-
 tum, & ex hòc jus ad recuperandam possessionem & impe-
 randi actum, facultas persequendi jus suum & actione bel-
 li experiundi contra; interdictis possessoris agendi, nec
 non postulandi injuriarum partem adversam, litem ab in-
 felice Parente contestatam ac ceptam continuandi, restau-
 randi, cæterisque beneficiis juris utendi. Sed uti melius
 est, rem habere quam actionem; possidere quam agere. Ita
 omninò satius jam est KAROLO, ipsam Insulam habe-
 re, quam jus ad illam; ipsum Regnum, quam nudum

Regis nomen. Hanc rerum revolutionem mecum perpendens, animum admiratio subit novi hujus & inusitati prorsus Exempli. Rex regno pulsus, sedibus suis restituitur, non metu, non sanguinis effusione, sed statu pacato, amore Gentis suae, decreto PARLAMENTI. Cujus jus ac potestatem, tam in statu Reip. turbato, quam in Regio restituito, hodie considerare, animus nobis est. D. F.

S. II.
BRITONUM METAMORPHOSIS.

SI statum *Britannia* modernum perpendas, non poteris non mirari varietatem Populi hujus. Quondam Regiae Dominationi infensissimus ad libertatem proclamabat. Mox dum libertatem nactus videbatur sibi, in veram servitutem se detrucebat, supremum sibi eligens non sanguine ac natura talem, sed parem. Hodie ad sanos redit mores, & execratur pristini temporis memoriam, liberatus metu *Cromwells*, veterisque Parlamenti, quod per deterrimum nefas abreptum Regem nondum poscenti reddidit caelo. Nunc Regale sceptrum ad imos dejectum erigit iterum, veramque libertatem adspirat, quam cum Rege ejecto fatetur amisissam. Dum KAROLUS I. Martyr in ferali theatro securi percutiebatur, ipse KAROLUS omnibus erat tyrannus, aut si non erat, dici tamen debebat; imo tota Gens Stuartica Patriae gravis, infesta, inimica. Hodie dum ad se rediere Britones, fatentur ipsi, se non tyrannum, sed Regum hominumque optimum peremisse, libertatemque, dum eam quærere enisi fuerint, verè amisisse. Erat in Supremâ Insulae Curia (Domus Parlamenti, quae Londini est & West-Minster vocatur) supra Imaginem KAROLI Stuarti inter icones Regum positam superscripta haec Epigraphe: EXIT TYRANNUS, REGUM ANGLIAE ULTIMUS d. JANUAR.

30. ANNO 1649. Hodiè animis mutatis tabulam quoque
mutârunt, scribes: ECCE, EXIT NON TYRANNUS, SED RE-
GUM HOMINUMQ; OPTIMUS, ANNÔ LIBERTATIS ANGLIÆ
AMISSAE PRIMÔ, Januar. 30. Anno 1649.

§. III.

PARLAMENTI NOTATIO.

Satis prælocuti sumus. Nunc ad ipsam rem. De PARLA-
MENTI voce barbarâ, per crebrum tamen usum Civi-
tate Romanâ donatâ, diximus in Discursu de *Parlamentis
Gallie*. Utuntur enim eâ voce & Galli & Itali & Angli, paulô
tamen diversimodè. In *Galliâ* Parlamenta dicuntur supre-
mæ Justitiæ Curia. Sed in *Britanniâ*, Parlamenta (si sum-
matim dicere velimus, quod res est) nihil sunt aliud, quàm
solennes Regni conventus, seu *suprema Gentis concilia*, quæ in
*hunc finem constituuntur, ut de summis Rebus in commune con-
silia in illis suscipiantur & instituantur*. Add. Milton. *cap. 9.
Defens. pro Pop. Angl. p. m. 64*. Et uti *Livio* universum *Ætolia*
Concilium Panatolium dicitur; ita hujusmodi *Britanniæ*
Conventum non malè *Pananglium* vocare possis. Omnis
enim *Regni vigor* ibi consistit, *Cleri, Nobilium, Popularium*.
Duces, Marchiones, Comites, Barones, nobilioris in *Republi-
câ partis* defunguntur vice. *Equites, Armigeri, Nobiles
& Plebeji multitudinis* locum obtinent. *Cleri* nomine *Præ-
sules* adsunt. *Caput hujus Corporis* à multis seculis *ipsa
Regia Majestas*, quam post turbatum *Reip. statum* per duo
ferè *lustra* repræsentare videbatur *novus Insula Protector
Cromwellus*. Hodiè verò, ex quò post fata hujus, *Britones*
novum Protectoris nomen ejurârunt, *Regemquè*, quem
ipsa Natura ipsis dedit, magnis cum tripudiis reduxerunt,
KAROLUS iste non *Parlamenti* modò, sed *totius Gen-
tis Caput* est & *Imperator gloriosissimus*.

§. IV.
PARLAMENTI DIVISIO.

A Augusta hæc Patrum Municipumque Conscriptorum Corona si congregatur, distingvitur in duas Domos: *Domum Superiorem ac Inferiorem.* Superior, *das Oberhaus / Domus Parium*, vulgò *Domus Dominorum* cognominatur, & in hac Princeps Ipse summus tanquam caput hujus Corporis (prout §. præced. demonstravimus) sedet in excelsò & augustò thronò sub aureò & sericò cœlò; A latere Ejus, Dynastæ trabeati, Archiepiscopi, Episcopi, Duces, Marchiones, Comites. *Inferior, das Unterhaus / Domus Communium* ex Equitibus Provincialibus, & Civibus Urbium à Populò deputatis constat. Ex singulis nimirum Comitatus vocantur duo milites gladiò cincti seu Equites; & ex singulis Comitatum Civitatibus duo Cives. Et penes hanc *etramq.* Domum simul sumtam omnis *Parlamentari* vis & auctoritas consistit, adeò ut nulla promulgatio Decreti, Constitutionis aut Edicti *Parlamentarii* vim & effectum fortia- tur, nisi utraque Domus præbuerit assensum. *Thom. Smith lib. 2. de Rep. Angl. cap. 3.* Ita enim post constitutam hanc duplicem Domum placuit, ut nihil magni aut ardui in *Parlamento* constituatur, nisi *utraq. Domus, i. e. & Dominorum & Communium seu Plebeorum* consenserit. Olim quidem sub antiquis Regibus Anglo-Saxonicis, imò & sub prioribus ex Normannici Victoris Domò, Plebs ad Comitata Regni non videtur vocata esse, sed ad *Concilium Sapientum* quod hodie peregrinâ voce *Parlamentum* nuncupatur, soli Episcopi & Proceres convenire Regis Edictò juebantur. Sane sub illis Regibus, qui ante Normannos Principatum in Insulâ tenuerunt, *Regis, Episcoporum & Optimum* tantum mentionem fieri legimus, ubi de majoribus rebus

rebus deliberandum erat, nullam omnino plebis deputatio-
rum; prout late hoc probat Salmasius in *Defens. Reg. cap. 8.*
pag. m. (edit. Paris.) 167. Non semper igitur duæ Parla-
menti Domus fuere, sed sub *Eduardo* demum III. primum
contigisse refertur, ut *Communes*, uti vocantur, Domum per
se constituerint separatam. De quò tamen adhuc ipse
dubitat Salmas. *d. l.* an tum vocari primum coepti sint ple-
beji ad hos Regni Conventus. Sed quocunque tempore
Parlamentum in duas Domos fuerit divisum, id tamen
certum est, quod supra ex *Smith* retulimus, quod statim ex
quò hæc divisio recepta, in rebus magnis deliberandis &
statuendis utriusq. Domus assensus necessarius semper fue-
rit. Istitis arduis gravibusque Regni negotiis cum quoti-
die Conscripti hi Procères avocentur, privatorum litibus ac
controverſis vis aut rarissime vacant. Si tamen five inter
privatos five Principem inter & privatum, super hereditate,
vel feudo, vel aliâ re lis oriatur, & causa illa, five civilis five
Criminalis, ad Supremum hoc Concilium deferatur, litis
summa paucis in schedula comprehensa ter in Utraque
Domò recitatur, de quâ illustris Senatus utrumque sen-
tentiam dicit.

S. V.
PARLAMENTI CONVOCATIO
antiqua ac frequens.

Nostri Reges, ait Bodinus Gallus lib. 3. de Rep. cap. 7. non
ita sæpe ut Angli Comitibus cogunt. Antiquiori quidem
tempore Reges Britannia non nisi in initiis aditi Regni Par-
lamentum seu publicum Regni Conventum instituebant,
Po. 1. d. Vergil. lib. XI. de Reb. Angl. fol. m. 185. ad quem referre
solebant, quicquid ad Publicam Rem bene gerendam aut
conservandam deliberandum erat. Refert hoc institutum
Vergilius d. l. ad *Henrici Regis* tempora, eò quòd ante Eum
non

non consueverint Reges Populi Conventum consultandi causâ, nisi perrarò, facere. Hoc certum est, sub Regibus ante Guilielmum Conquistorem nullam *Parlamentum* mentionem extare. Nominis puta, res & antè fuit. *Milton. in Defens. pro Pop. Angl. cap. 8. pag. m. 76.* Tempore enim, quò Saxones Insulam tenebant, *Concilium Sapientum* vocari solitum, quod hodiè dicunt *Parlamentum*. Probat latè hoc *Miltonus d. cap. 8. pag. 80.* nec illustris diffitetur *Salmasius in Defens. Reg. cap. 8. pag. m. (edit. Paris.) 164. in fin.* Sapientes illos seu Senatores Regni, Saxones vocârunt *Aldermannos, Seniores*, quod nomen hodieque in Angliâ obtinet, & Senatoribus attribuitur Londinensibus. Sed rariùs istud *Concilium Sapientum seu Prudentissimorum* convocabatur; Succeedenti verò tempore frequentius; forsan ut impedirentur conjurationes subditorum, aut corrigerentur vitia Reip. vel propter ingruentia bella externa, aut aliam quamlibet majorem vim aut necessitatem, vel etiam propter imperanda nova tributa ad Exercitus conscribendos aut alia ejus generis, quæ ad summam Rem pertinent, ut publicè consultaretur, quibus modis expeditioribus Regi & Regno subveniatur. Poterant quidem Reges jure suò, etiam sine consensu Populi, tributa imponere atque exigere; Æquius tamen videbatur, causæ necessitatem publicè Civibus demonstrare, & publicam utilitatem, quæ ab illis exigat subsidium. In turbatò Britannix statu, trienniò vel etiam sæpiùs *Parlamentum* convocari placuit. *Brito anonymus in tract. de constit. nuper Rep. Angl. pag. m. 61.* Frequentia igitur *Parlamenta*, non tamen perpetua aut continua. *Perpetuitas Parliamentorum* uti Anglis semper fuit exosa, ita & ingenio eorum convenire non videtur. Appositè quidam Anglus: *Parlamenta, interpositò certò intervallò, medicina, non victus in modum adhiberi oportet. Idem nî fiat, nimis adsue-*

adsuetudine corpus vitiabunt, medendi vim nullam habitura.
Et ex hoc ipsò, quòd Parlamentum non sit ordinarius aut
perpetuus Conventus, luculenter apparet, quòd depende-
at ab aliò. Quod semper est, suapte vi nititur, nec ab aliò,
ut sit, potestatem accipit. Quod non semper est, ut ali-
quando sit, ab alterius virtute pendet.

§. VI.

PARLAMENTI CONVOCATIO
penes Regis arbitrium.

A Cujus igitur virtute pendeat Parlamenti convocatio
à nullius alterius, nisi à Regis. *Parlamentum à Principe
pro arbitriò indicitur*, ait Gvilielmus Camdenus *in Britannia
suà pag. m. 106.* Idem tradunt Polydorus Vergilius *in Lib.
XI. de reb. Angl* Philippus Honorius *in relat. de regnò Britann.*
& alii. Ita & Sigismundus Waremund, von ickigen Zu-
stand des Königreichs Engellands / *Discurs. 9. pag. m. 128.*
Anno 1640. ait, den 3. April. ward auff belieben S.
Mayst. ein Parlament in London zusammen geruffen /
welches sich aber bald wiederumb zergliedert ic. Auff stetes
anhaltten aber ist auf gnädigste Verordnung S. Mayst.
noch im selbigen 1640. Jahr / und zwar den 3. Novembr. ein
ander Parlament angerichtet worden. Non opus esset,
multis testimoniis fidem stabilire, quòd Parlamenti Con-
vocatio sit penes Regis arbitrium, nisi id negare ausus fuis-
set Miltonus, Anglus, Gentis suæ, vel potius tyrannidis à
parricidis quibusdã commissæ, Defensor acerrimus, *cap. 9 in
pr. Defens. pro Pop. Angl.* ubi ait : *Si Rex Parlamentum con-
vocat ad procurandas res Populi, non suas, neq; id nisi ad sensu e-
orum atq; arbitriò, quos convocat, quid aliud est, obsecro, nisi mi-
nister Populi & Procurator?* Egregia sanè consequentia, si
probare possit Brito antecedens apertè falsum, nimirum Re-

B

gem

gem non nisi ad sensu & arbitrio Populi aut Optimarum Parliamentum convocare posse. Reclamant omnes Historici Angliæ, qui constanti asseveratione dudum attestati sunt, pro arbitrio Regum Senatum hunc convocatum semper esse. Et experientia quoque adversatur. Anne unquam Rex Angliæ Parliamentum convocavit nomine Populi? At debuillet, si Eius minister aut saltem procurator. Minister enim nihil quicquam agere potest nomine proprio, sed quicquid agit, facit nomine Domini sui. Anne unquam Proceres isti convenerunt in unum ad res communes consultandas (si excipias statum turbatum) nisi per literas Regis vocati? Anne unquam Populus aut Plebs coëgit Regem (uti potuisset, si primarius tantum Eius esset minister) ut convocaret Parliamentum? Populus id petit, ait Miltonus *d. cap. 9. in pr. ibi: quoties Populus id petit.* Fac, Populum id à Rege petere. Si supplex petit, quomodo quæso Rex minister Populi dici poterit? A ministrò nihil petimus, sed imperamus ei. Quodcunque à me petitur, id possum facere vel non facere, & liberum habeo arbitrium, petitioni isti locum deferre, vel rejicere eam. Nimirum ita consuevit Miltonus, semper, quod sibi vel maximè adversatur, id veluti firmissimum causæ suæ subsidium adducit; nec adversario ipsi opus, cum semper sibi ipsi adversetur.

§. VII.

PARLAMENTUM UNIVERSUM INFERIUS IPSO REGE.

Quamquam Parliamentum sive per Regum indulgentiam sive per Procerum arrogantiam magnam sibi acquisierit auctoritatem, nunquam tamen eam accepit, quâ in ipsum Regem insurgere justè potuerit; sed uti ab ipsis Regibus constituitur, ita potestatem etiam & auctoritatem Regiâ

Regiã multò inferiorem & ab ipsis Regibus concessam,
Ipsisque ideò subjectam semper obtinuit. Quis putabit,
Regem convocaturum eos, quos sciat, sibi imperaturos &
fore superiores? Perpende membra Utriusque Domus. Se-
naculũ *Superius* constat ex Episcopis, Ducibus, Comitibus,
Baronibus. Sed annon hi omnes; dignitates suas & hono-
ris istos titulos à Rege adepti sunt. Prætereà omnes sunt
vasalli Regis. Tantum autem abest, ut vasalli in Domi-
num suum insurgere possint, ut ne quidem eum deferre aut
aliquid iniquius de eò loqui queant, quin feudi amissionem
timendam habeant. Domus *Inferior* constat ex Equitibus
Provincialibus & Civibus Urbium primariis. At quis ne-
gat, eos singulos Regis esse subditos? Quid pluribus? Fa-
tentur omnes Historiarum Anglicarum Consulti, *Parla-
mentum semper inferius fuisse ipsò Rege*. Confitebantur id-
ipsum clarissimis verbis Ipsi Concilii istius Supremi Sena-
tores in Actò Parlamenti Annò *Jacobi Regis* primò celebra-
ti, in clausulâ Regiam Majestatem ita alloquentes: *Atq; illi
submittimus humilimè & fidelissimè nosmet ipsos, heredes &
posteror in perpetuum, usq; ad extremam guttam sanguinis no-
stri exhaustam, & obsecramus Tuam Majestatem hoc accipere,
ut primos fructus in hac Summâ Curia Tui Parlamenti, nostrè
obsequii & fidei erga Majestatem Tuam, & Regalem Tuam Pro-
geniem & posteritatem in æternum*. Egregiè servârunt Ma-
iorum suorum fidem ingrati posteris! quàm sanctè Patrum
& Antecessorum suorum steterunt promissis? quàm pium
obsequium præstitere JACOBI posteritati? Nondum
exteris sunt sanguinis Regalis maculæ: rubent usque per
Insulam lucentq;. Sed vix est, ut Regicidium illud ad-
scribamus *Parlamento*, quin potius hodiè apparet, Parla-
mentum (integrum) nihil minùs fecisse, quàm judicasse
aut damnasse Regem suum. Sed quicquid sit de auctore

istius facti, (neq; enim hodiè istius, utpote per amnestiam seu, ut *G. Nepos in Thrasib. loquitur*, legem oblivionis jamtùm sepulti, vel meminisse decet) publicâ istâ Patrum Conscriptorum confessione satis probatum videtur, *Parlamentum Regiæ Majestati semper subiectum fuisse*. Id si non satis, & ex hoc luculenter illud apparet, quòd nullum Decretum ab utrâquè licet Domò comprobatum subsistere unquam potuerit, nisi animam quasi & robur illi addiderit iussus summi Principis; nulla etiam Constitutio firma, stabilis ac sancta habita, nisi Regis confirmata fuerit assensu. Quid? quòd Reges ipsa Parlamenti placita pro lubitu semper confirmare potuerint aut rejicere, quod satis testatur *Thomas Smithus lib. 2. de Rep. Angl. cap. 3. in fin. pag. m. 70.* qui refert, quòd, cum ultimò Confessus die in Parlamento decreta recitentur, quorum quodvis hoc quasi capite ac titulò insignitum sit: **DECRETUM EST &c.** quæ Princeps comprobet, istis verbò robur addat: **REX**, aut (si fœminæ diadema obtigerit) **REGINA ITA VULT**; habeanturquè tum consummatæ Regni Anglicani Constitutiones. Quibus verò Rex derogatum velit, haut pluribus verbis utatur, quàm: **REX** aut **REGINA DELIBERABIT**; quæ propterea extinctæ penitus ac elusæ censeantur. Quod nec ipse diffiteri *Miltonus* potest, utut Regibus Angliæ infensissimus, in *suâ defens. pro Pop. Angl. cap. 9. in pr. ut & Auctor Libelli Hagæ Comit. ex Anglicò in Latinum versi ac inscripti: Ratio constituta nuper Reip. Angl. pag. m. 71.* Facit pro Superioritate Regis, quòd minuere & augere numerum ad augmentum hoc Concilium vocandorum semper spectârit ad Ejus arbitrium, quod & innuit *Camdenus in suâ Britannia pag. m. 206.* Integrum enim Regi semper fuit, quoscunque vellet, Comitum vel Baronum titulò ac insignibus decorare, & ad majorem Parlamenti Domum evocare. Quod satis testatur

testatur Philippus Honorius in Relat. de Regn. Britann. in fin.
quin etiam, ait, non modò quicquam decernere aut quemcunq;
actum facere nequeunt, sed ne congregari quidem possunt, nisi
nutu Regiò. Solent q; Reges ad ea quoslibet admittere, at q; ab
iisdem removere; nempe ita formidabiles cunctis facti sunt, ut
nemo in Parliamentis, aut extra ipsa, audeat sese ne minimò
quidem verbò Regiæ voluntati opponere, nisi sibi damnum ac ru-
inam velit accersere.

§. VIII.

CONTRA MILTONUM DISPU-
TATUR.

SI hæc jam ita se habent, uti ex Historicis fide dignissimis
satis à me hæctenus probatum esse puto, quâ fronte & sibi
& aliis persuadere conantur quidam Angli, Parliamentum
non esse Regi subordinatum sed coordinatum. Tres nim. esse
Parlamēti Ordines nec auctoritate nec potestate inter se dif-
ferentes. Regem, Domum Superiorem & Inferiorem. Alii magis
ineptiunt, propugnantes, Regem considerari tantum debere
ut membrū aliquod Parliamenti, non ut Dominum aut Caput
Ejus. Audiāmus Interlocutorem Miltonum. Dicit cap. 8.
dicit. Defens. p. 75. Parliamentum frenum Regis dicitur, ade-
oq; non magis Rex Parliamenti est dominus, quam equus est sui
dominus freni. Tales hic homō consequentias torquere so-
let, quales Ocnus funes apud Inferos, quæ nulli sunt usui,
nisi ut comedantur ab asinis. Candidius longè scripsit
Philippus quondam Honorius in d. Relat. de Regn. Britann.
in fin. quemadmodum servi, ait, & subditi sunt ij, qui
Parlamentis intersunt, ita actiones & consilia inde prodeun-
tia servilia esse necesse est. Sed respondendum Miltono.
Fac, Brito, Parliamentum per Leges quasdam statūs Funda-
mentales refrenasse aliquò modò Dominicam Regum po-
testatem, adeò ut in summis Rebus & arduis Reges Consi-

liam Procerum adhibere necesse habuerint; Fac KARO-
LUM quoque, modernum Insulae Principem, in capita
quædam Parlamento jurasse. Anne exinde sequitur, *Reges
Angliae esse ministros Parlamenti, aut saltem non Dominos. Per-
curre omnia Regna, quæ Leges habent Fundamentales, &
perpende, an Leges istæ summo Regum Imperio quid de-
trahant. Hispania, Gallia, Ungaria, Dania, Polonia, Sve-
cia & plurimi alii Reges Legibus se adstringunt fundamē-
talibus. Bened. Carpzov. in Leg. Reg. Germ. cap. 1. sect. 3. quis
autem istis potentissimis Regibus ob id summam denega-
bit potestatem, seu uti vocant, majestatem? Idem cap. 13. sect.
4. n. 10. Potestas, quæ absoluta dicitur, non sic dicitur respec-
tu rerum agendarum, quasi quidvis agere liceat, quod libe-
at (quod Julia quondam Antonino persuadere satagebat)
sed respectu potestatis superioris, quam nescit. Quando igitur
non cogitur quis à superiori, sed suâ se voluntate adstringit
ad id, quod in cōmoda subditorū vergit, potestati absolutæ
nihil decedit. Sicut supremum Numen nō idcirco, quia pec-
care non potest, minus est seipsō, sed eò illustrior & admira-
bilior fit ipsius perfectio & omnipotentia: Sic etiam Reges,
cum Legibus ad salutē Regni spectantibus sponte se adstrin-
gunt, ad perfectionem propius accedunt, quàm si ex arbi-
trio & voluntate omnia gerant. nedum absoluto Ipsorum
Imperio aliquid inde abibit. Et si inde periret potestas
Monarchica, nullum esset invenire Regem absolutum in
totâ Rerum Universalitate; cum omnis Imperans, si Rerum
gerendarum gravitas exigat & occasio patiatur, ex naturâ
suâ obstringatur, consilium adhibere Statuum, teneaturque
de omnium, aut locō omnium, plurium sententiâ aggredi,
quod omnium periculō effecturus est; nisi à Regiis virtu-
tibus ad tyrannicam dominationem cursum flectat. Ar-
gumentor: Quicumque promittit aliquid facere vel non
facere,*

facere, ad quod faciendum vel omittendum vel naturali-
ter vel moraliter obligatur, ejus potestas libera per hoc non
imminuitur. Ratio, quia ejusmodi promissi oppositum
aut naturaliter aut moraliter ipsi impossibile est. Quod
autem alicui ita impossibile est, illud ejus potestatem neq;
tollit, neq; imminuit. Possesse enim non impossibile est,
sed eorum, quæ possunt fieri. E. g. si promittam, *me velle*
edere, dormire; item honestè vivere. Prioris promissi oppo-
situm *non edere, non dormire, naturaliter; posterioris, non ho-*
nestè vivere, moraliter impossibile mihi est, per l. 15. ff. de con-
dit. instit. Ad prius igitur, *nim. ut edam, ut dormiam, na-*
turaliter; ad posterius, ut honestè vivam, moraliter obligor,
sive promittam, sive non promittam. Oportet me edere,
dormire, ut vivam. Impossibile est me vivere, si non edam,
si non dormiam. Sic Reges quoq; oportet Leges observa-
re Fundamentales, ut imperent. Quia si non observant e-
as, non imperant, sed tyrannicè dominantur. Contradicti-
onem moraliter implicat, imperare & non imperare se-
cundum Leges fundamentales. Hæ enim faciunt Regem
esse Regem ut sic. Et Rex neglectis Legibus Fundamen-
talibus non Rex manet, sed tyrannus evadit. Quid igitur?
Concedamus, Reges Angliæ in initiis aditi Principatûs seu
Inaugurationis tempore *Juramentum pro salute Regni Par-*
lamento præstitisse, Ipsum etiam KAROLUM II. fortissi-
imum Heroem, in primordiô aditi Regni Patrii in capita
quædam Parlamento jurasse. Non exinde sequitur, *Reges*
Angliæ non habere potestatem absolutam. Nec enim jura-
mentum, quod in omnibus ferè Regnis obtinet, etiam pu-
ris, pro salute Reipubl. à summô Principe interpositum &
præstitum, majestatem ejus lædit, uti de hoc punctô jam tûm
paulò liberius disseruimus. Quid igitur hisce Juramentis Prin-
cipes solverè, quibus Reip. salus continetur, quid aliud esset,
quàm tyrannum efficere, & totum Imperium pessundare.

§. IX.

§. IX.
PARLAMENTI
JUS AC POTESTAS
in Statu Reip. turbatō.

Quonquam in initiis Turbarum Parlamentum & Exercitus Angliæ non videri volebant, conatus suos eò dirigere, ut Regiæ Potestati tum constitutæ litem intenderent, sed ut Regiam dominationem ad normam saltem revocarent, ipsumque Regem intra cancellos legitimæ potentie cohiberent; quinimò ne in mentem quidem sibi venisse ajunt, *Regium Imperium rejicere*, & quod ad ipsum KAROLUM attineret, ne minimum quidem Ejus repudiandi Consilium primum fuisse; id tamen ipsi Angli, qui id scribunt, fateri necesse habent, id saltem, si non aliud, Parlamentum intendisse, ut supremus Insulæ Magistratus non sanguinis jure, sed per suffragia acciperet purpuram. Ita *Auctor Libelli ex Anglicò in Latinum versi ac inscripti: Ratio constituta nuper Reip. Angl. penes Dn. Protectorem & Parlamentum pag. m. 10. Hic etiam, ait, memorià tenendum est, eò ipsò tempore, cum ab Exercitu scriptum illud Fano Sancti Albani est editum, paulò antequam Rex tribunali sisteretur, ne in mentem quidem venisse Regium Imperium rejiciendi, dummodò Electivum foret. Et Regiam quidem Dominationem nec in Statu Turbatō huic Genti fuisse adeò infestam, vel ex eò patescere potest, quòd Parlamentum nomine Populi, quòdā Protectori Insulæ, Cromwello, Regios Fasces non semel Anno 1657. solenniter & publicò in Consessu obtulerit. Quò ipsò satis prodiderunt Patres Conscripti, Regiam Dominationem ipsos non adeò subterfugere, modò non hereditariò jure uni stirpi annectatur, sed per eorum suffragia dignissimo deferatur, qui cum precario ad scepra perveniat, non renueret, Leges quascunque, etiamsi summæ Potestati inimicas,*

cas,

cas, recipere; aut saltem cogitaret, quòd non semper esset imperaturus. Quò enim aliò fine Patres Purpurati *electivum Regem* postulabant, quàm quòd sperarent sub tali Principe Ipsi regnare? Aut ut potestatem nanciscantur, tali, si non secundum placita eorum publicam Rem gerat, sceptrum eripere? *Populus Regem facere jure adsuetus, sæpè quoq; cum audet amovere injuria*; Eleganter Joannes Barclajus in *Argenide Lib. 1. pag. m. 117.* Et ita quoque Britones animatos fuisse, ipsi non ita pridem reddiderunt manifestissimum, dum post *Cromwelli sui* fata Ipsius Filium ad Illustre Protectoris Munus communibus suffragiis vix admissum iterum rejecerunt, istamque dignitatem simul cum Ipsò. Nec unquam videtur animus fuisse Anglis, Protectorum jugo se perpetuò subjicere, cum Parlamentum Summum istud Munus in *Cromwellum* non hereditariò jure contulerit, sed ipsius tantum personæ augustum hunc titulum competere voluerit. prout testatur supra memoratus Autor *de Rat. constit. Reip. Angl. pag. m. 93.* Postremò, ait, quod ad ipsum Dn. Protectoris Munus, advertendum est, neminem ad eam dignitatem provehendum esse, vel Sui vel Familiae suae causâ, sed duntaxat prout idoneus & illò munere dignus videbitur, quod non hereditariò jure, sed per suffragia ad Eum perveniet. Et hâc viâ Parlamenti potestas omninò stabilita fuit. Vidimus enim tum temporis, præprimis post Protectoris ultimum diem, Parliamentum omnia *Suprema Potestatis* Capita, Populi nomine, exercuisse, non ea modò, quæ sub Regibus potestate deputatâ sibi vendicabat, sed ea etiam, quæ antea ne postulari quidem. Non ea modò, quæ Civitatem concernunt domi, sed & hæc, quæ foràs sese ad Exteros porrigunt, ac partim Legationes, partim fœdera, partim bella attinent. Certè Religionis res omnes pro arbitriò tractabat atque reformabat. Leges cum promulgabat novas, tum veteres

C

abro-

abrogabat. Magistratus ordinabat; tribunalia statuebat; tributa atque vectigalia extendebat modò, modò remittebat; cudebat monetas. Magna hæc Summæ Potestatis argumenta sunt, at majora restant. Disponebat præsidia; ordinabat Exercitus; instruebat Classes; Legatos mittebat, recipiebat. Fœdera inibat, ambiebat. Et quis omnes solennes Reipubl. novellæ enumeret actiones? Ast penes quos ista Summa Rerum gerendarum potestas residebat? (qui exercuerint, jam diximus) aut ut cum Civilis Prudentiæ Præceptoribus loquar, *quæ Reipublicæ tum forma? mixta, an pura?* difficile hoc admodum, ignotum ferè, dubium. Dicit Miltonus, quòd publicâ Parlamenti auctoritate arcanus quadraginta Nominum Senatus, quem *Consilium Statûs* appellitarint, constitutus fuerit, quòd utile visum fuerit, quædam ad paucos referre, in novellam Reipubl. Constitutionem benè animatos. Quid igitur? Anne isti Collegio summam tribuemus potestatem? Ast dependebat id à Parlamento. Nam à Parlamento, aut, si mavis, à Populò in Parlamento constitutum erat. Ita enim loqui amat Anglus in *suprà memoratò tract. de constit. Rep. Angl. pag. m. 90. quod ad Consilium, ait, tametsi electio eorum, qui in illò adsunt, non explicitè & propriè, virtute tamen atq; ultimò penes Populum in Parlamento est.* An igitur toto Parlamento? Ast hoc ipsum depēdebat tum à Populo, uti jam dictum, ac Miltonus sæpius, & omnes Scriptores Anglici neoterici clarè fatentur. Expressè Brito anonymus in dict. tract. de constitutâ nuper Rep. Angl. pag. m. 92. *quicquid agit Parlamentum, ait, id acceptione Politicâ à Populò actum dicitur atq; censetur.* Et quamvis inficiarentur hoc, testarentur id publica monumenta, quæ nomen Populi Anglicani in fronte habent. Quid? quòd Parlamentum nomine Populi, *der Gemeinde in Engelland* / tristissimam illam & execrandam in KAROLUM

LUM

LUM I. tulerit sententiam, atque post Eius fata, omnia Imperii expediverit negotia. Dicimus igitur ex communi Civilium Magistrorum loquendi modo & veritate Rei, in statu Angliæ turbato *Aristocraticè administratum fuisse popularem statum*. Tum enim Britannia liberam se vocabat Remp. & ita vocari in publicum unice amabat.

§. X.

PARLAMENTI
JUS AC POTESTAS
in statu Monarchico.

Parlamentum vetus, anno 1649. (gloriosissimo Regi KAROLO PRIMO fatalis is erat) nescio ex quibus Martis pullis & infimæ fortis hominibus conflatum, gloriabatur in Declaratione tum emissâ, *Regem Parlamenti auctoritate fuisse electum*, publicæq; salutis protegendæ præfectum, adeoque liberum atque integrum Parlamento remansisse, de Eodem pro lubitu disponere. Miror, quid crepent Declaratores *de Regis electione*, quam omni ævô In-
sula ignoravit: *Hereditarium* enim fuisse Regnum Angliæ, fixumque & immotum jus successionis in Regnantibus durasse semper, testatur omnis Historia. Nec regni forma unquam innovata, *licet Domini immutati sæpè*. qui ipsi tamen hereditarium hoc Regnum esse semper voluerunt. *Romani* Regibus, qui Britanniam antea tenuerant, eripuerunt: *Romanis Angli & Saxones*: his *Dani*: Danis deinde iterum *Saxones*: tandem *Saxonibus Normanni*, ex quorum Gente continuâ serie per sexcentos circiter annos successerunt Reges. Confessum est hoc ipsum Parlamentum modernum, dum non ita pridem, ante felicissimum Regis KAROLI II. Reditum, *Eum legitimum Regni heredem, einen rechtmässigen Erben des Königreichs*/Londini publicè proclamavit.

mavit. Non opus est, inspicere, an primus ex Norman-
norum Gente Rex, *Guilielmus ille Notus*, cognomento *Con-*
questor, à Parliamentò creatus sit: Nam satis notum est, ab
armis jus suum accepisse, non ab ullò Senatu, qui tunc fue-
rit, aut qui hoc potuerit. Nunquam legimus, à *Parlamen-*
tis Reges ullos constitutos, sed à *Regibus Parliamenta*. Hoc qui-
dem jus longò ævò Parliamentum usurpavit, ut *proclamaret*
publicè Regem, cui hereditariò jure sceptrum obtigit. Ve-
rùm non ut istiusmodi Proclamatione Regem faceret, sed
tantùm eum in finem, ut omnes Imperii Cives admoneret
debiti obsequii, subjectionis & reverentiæ erga Regem,
quem sanguinis ratio ipsis dedisset. Patent hæc omnia ex
Proclamatione, quæ sextò die ante gloriosissimum Regis
KAROLI II. in Insulam Reditum *Londini* à Parlamenti
Utriusque Domus primariis membris in magnò Civium Co-
mitatu & communi omnium applausu solenniter publicis
locis affixa est. Valdè è re erit, cum maximam fidem di-
ctis nostris Ea proclamatio afferre possit, ejus verba Germa-
nò ore hic referre: Ob gleich kein Zweifel kan getragen
werden / daß Ihrer Königlichen Majestät Recht und Ti-
tul zu Ihren Kroonen und Königreichen / durch den Tod
seines Königlichen Herrn Vaters / gloriwürdigsten Ge-
dächtniß / ohne die gewöhnliche Ceremonien und Solenni-
täten / unwidersprechlich und vollkommen zugefallen ist;
iedemnoch / weil in solchen Fällen Proclamationes iederzeit
üblich und in löblichem Gebrauch gewesen / zu dem Ende /
auff daß alle Unterthanen bey solcher Gelegenheit Ihren
schuldigen respect erweisen können; Weil aber bishero die
gewapnete Macht und andere Calamitates von vielen Jah-
ren uns solcher Gelegenheit beraubet haben / wodurch wir
unsre schuldige Unterthänigkeit und Treue Ihrer König-
lichen Majestät gehorsamlich möchten zu erkennen geben
Deror

Derowegen thun wir Herrn des Ober- und unter-Hauses
 im Parlament gegenwertig versamlet / zugleich mit dem
 Praesidenten / Altermanns und gemeinen Rath der Stadt
 London / und andern Landsassen icko zugegen / vermöge un-
 serer Schuldigkeit und Treue / herzlich / vergnüglich / und
 einhällig erkennen und proclamiren / daß so bald die Seele
 des Verstorbenen Königs KAROLI außgefahren / die
 Königliche Kroone des Königreichs Engelland / und aller
 angehörigen Königreichen / Herrschafften und dominien
 durch angeerbtes Recht / erblich und durch rechtmässige
 succession Ihrer Königlichen Majestät KAROLO dem
 Andern zu gefallen sey / der da aus dem königlichen Stam-
 me geböhren / und ein rechtmässiger Erbe dieses Königrei-
 ches ist / und daß Er durch Gottes Gnade und Providenz
 von Engelland / Schottland / Frankreich / und Irreländ /
 der glorwürdigste / mächtigste / un rechtmässige König sey /
 welchem wir uns selbst / unsre Erben und Nachkömlinge in
 aller schuldigen Unterthänigkeit ergeben und unterwerf-
 fen. Hoc igitur jure publice proclamandi Regem, ante-
 quam is Principatum sanguinis jure ad se delatum adeat,
Parlamentum fruitur; Sed in quem finem, ex dictis jam pa-
 tet. Post aditum à legitimo Regni successore Principa-
 tum, *Parlamentum*, si non ob graviora Regni negotia Con-
 silia publica Regi instituere placuerit, dimittitur, & pote-
 state, si quam habet, exiit. Mox, si quaedam ad publi-
 cam Rem vel benè gerendam vel rectè conservandam ma-
 turiori acumine deliberanda veniunt, iterum *pro Regis arbi-
 trio* convocatur, & jure ac potestate plenà instruitur, ut in
 Reip. salutem de publicis Regni negotiis consilia instituere
 possit. Et hoc ad captandum Populi amorem Reges
 frequentius facere, *suprà* §. 5. diximus, ut quæ pro omnium
 salute sunt suscipienda, de omnium aut locò omnium, plu-

rium sententiâ aggrediantur. Sic enim Populus gaudet obsequi Regibus, & Reges tutò possunt imperare Populo.

§. XI.

EPILOGUS

ad KAROLUM II.

MAGNÆ BRITANNIÆ REGEM.

ET TIBI, KAROLE, Britones Tui jam obsequi gaudent, & sub Tuò Imperiò securi vivunt. Nunc tandem publicè testantur, quò in TE animò fuerint, & apertè execrantur iniquissima Tua fata. Fruere nunc Tuâ quiete, **REX OPTUME MAXUME**, qui postquam extorris, alienæ opis indigus, humanæ fragilitatis exemplum Orbi exhibens, satis diu Exilium Tuum circumtulisti, nunc poteris exosculari divinam manum, quæ olim mortale vulnus inflixit. Nunc poteris ducere serenum ævum, ridens ætheris minas. Nunc poteris, evasus de naufragâ rate, arenam securis gressibus premere, cautesque ac scopulos, quibus Te iniquior tempesta illisit, gratisimò horrore de litore contemnere. Nunc poteris triumphare, **FORTISSIME HEROS**, de hostibus Tuis, cum quibus manus conferere unicum Tuum erat votum. Sed satis abrepti non potuerunt Tuas experiri vires. Consurge nunc in arma, & si qui reliqui sunt Majestatis Tuæ insidiatores, invictis virib⁹ justissimam de iis sume vindictam. Malos sterne, bonos serva, plurimos clementiâ vince, & quod armis & virib⁹ obtinere nō potes, hoc Pacifici opinione & re consequere. Sic omnes ad TE jucundissimè trahes; omnes Tibi lenissimè subjicies; nullâ vi, nullò impetu, nullâ cæde, solâ DEI protectione acerrimos & potentissimos hostes cohibebis. Prudentiâ & Clementiâ omnium Civium animos in laudē
Tuam

Tuam inflammabis; ora omnium, oculos, manus quoq; & quicquid cuiq; virium est, ad eam significandam, publicè & privatim convertes. Hinc tabulæ, hinc æra, hinc marmora, hinc æterna literarum monumenta, non posteritati tantum, sed æternitati illustrissimas Tuas Virtutes & Felicitatem tuam commendabunt. *Faxit Deus*, ut mitioribus tandem decretis suum quoq; in nos crimen *Fortuna* excuset!

TANTUM!

COROLLARIA ex Jure Publico.

I.

Licet Roma ab Imperio avulsa, nihilominus rectè adhuc Imperatores Romanos dicimus.

II. Imperator non est Status Imperii.

III. Status Imperii non potest esse sine territorio.

IV. Elector non potest absens votum suum de eligenda certâ personâ per literas mittere.

V. Electores eligunt ut singuli, non ut collegium.

CASUS

ex Jure privato.

I.

Titius ducit uxorem Cajam. Caja elapsò unò vel alterò annò transmutatur in Virum. Q. an Caja hæc solutò per hanc metamorphosin matrimoniò possit repetere dotem? Dist.

II.

Sempronia defunctò marito Mæviò nubit Titio. Mævius divinâ potentiâ in vitam resuscitatur mortalem. Q. An Mævius hic secundum vivos uxorem Semproniam & bona sua repetere possit? Aff. *Ad*

Ad Generosum

DN. DISPUTATOREM.

EN feræ sortis fatiatus **EXUL**
REGIUS ludô solium recepit
Patrium tandem, celebrans triumphos,
Et suæ Gentis Pater atque Princeps
Jam salutatus regit æquus illos,
Mens quibus serò melior refedit.

SCHULTE, sublimi speculâ **BRITANNOS**
Orbe divisos respicis, novôque
excipis plausu **KAROLUM**, docesque
Jura quid Regis valeant in **ANGLOS**,
Arduum, curâ geniô Tuoque
Suscipis dignum; meditatus antè,
Si sit errandum, satius putari,
Rebus in magnis gravibusque labi.

PRÆSES.

